

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องความลื่นไหลในการสอนของครู เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นเพื่อศึกษากิจกรรมการสอนของครู ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำความเข้าใจความท้าทายตามหลักทฤษฎีความลื่นไหลของ Csikszentmihalyi และศึกษาความลื่นไหลของครู เพื่อให้เข้าใจประสบการณ์ และความเหมือนหรือแตกต่างในกิจกรรมที่ครูเคยเข้าไปสู่ความลื่นไหล และนำมาเปรียบเทียบกับกิจกรรมการสอนของครู เพื่อให้เกิดความเข้าใจวัตถุประสงค์ด้านการศึกษาภาวะการเกิดความลื่นไหลของครู อันสามารถนำไปสร้างชุดข้อมูลเพื่อให้ครูสามารถเกิดความลื่นไหลในการสอน และทำให้เกิดความสนุกสนาน และมุ่งมั่นตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการสอนได้ต่อไป โดยในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสุ่มเลือกจากครูที่มีความเข้าใจ และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเชิงลึก งานวิจัยครั้งนี้ จะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นครูในโรงเรียนเขตความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ 34 (สพม. 34) โดยเลือกครูที่สอนในโรงเรียนสังกัด สพม. 34 ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ และครูที่สอนในอำเภอที่มีอาณาเขตติดกับเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลทั้งหมด 8 คน โดยใช้ข้อคำถามที่มีการปรับปรุงจากข้อคำถามที่ใช้วัดความลื่นไหลของ Csikszentmihalyi (อ้างใน Moneta, 2012) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบริบทของการศึกษาความลื่นไหลในกิจกรรมที่ใกล้ชิดกลุ่มประชากรมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ในขณะที่ครูส่วนใหญ่จะเกิดความลื่นไหลในทุกกิจกรรม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงไม่สามารถสะท้อนภาพรวมของการสอน การเกิดประสบการณ์ความลื่นไหลของครูได้อย่างเป็นภาพรวม แต่จะเห็นได้ว่าครูจะเคยอยู่ในประสบการณ์ความลื่นไหลเป็นส่วนมาก จะมาจากมุมมอง และประสบการณ์ในการสอน โดยครูแต่ละคนจะมีความรู้สึกในรายละเอียดที่ต่างกันไป

การสอนของครู

คือการถ่ายทอด ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งรูปแบบออกเป็นสองรูปแบบใหญ่ๆ คือการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง และการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่มีจุดแตกต่างกันคือ การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางจะให้ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาวิชา ส่วนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นจะให้

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาวิชา และครูจะเป็นผู้ให้คำแนะนำมากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

ในงานวิจัยครั้งนี้ ครูผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้การถ่ายทอดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งตอบสนองกับหลักสูตรแกนกลาง และรูปแบบการสอนที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดความสับสนไหลตามหลักทฤษฎีความสับสนไหลมากที่สุด นั่นเพราะเป็นรูปแบบการสอนที่กระตุ้นให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์มากที่สุด ในแง่ของวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนแต่ละแบบ การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ตอบสนองต่อเป้าหมายในการสอนของครูได้มากกว่า (ครูทุกคนให้นักเรียนเป็นวัตถุประสงค์ในการสอน ตั้งเป้าหมายให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเท่าที่ผู้เรียนแต่ละคนต้องการ)

ทั้งนี้ การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางนั้น มีข้อดีเมื่อมองถึงการจัดการ และการวางแผน เนื่องจากครูจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาวิชาทั้งหมด และสามารถวางแผนการจัดการถ่ายทอดเนื้อหาให้เป็นไปตามที่ครูต้องการได้ แม้ว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเป้าหมายในแง่ของการจัดการ หรือแผนการสอนเท่าใดนัก แต่จากข้อมูลการสัมภาษณ์ก็จะมีบางจุดที่ครูรู้สึกว่าการวางแผนในรูปแบบนี้นั้น ทำให้การจัดการเป็นไปได้ง่ายขึ้น

อย่างไรก็ดี ครูบางคนที่มีมุมมองว่า ตนเองสอนอยู่ระหว่างการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และครูเป็นศูนย์กลาง โดยอิงรูปแบบการสอนจากรายละเอียดการสอนแต่ละครั้ง เช่นการสอนในรูปแบบที่มีเนื้อหาหนัก ครูจะให้ความเห็นว่า ควรใช้การสอนในรูปแบบให้ครูเป็นศูนย์กลางมากกว่า การสอนในรูปแบบของการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ความสับสนไหลของครู

ในการวิจัยครั้งนี้ จะพบว่าครูผู้ให้ข้อมูลเคยเกิดความรู้สึกตามลักษณะของความรู้สึกเมื่อเกิดความสับสนไหล 9 ประการ และจะมีรายละเอียดปลีกย่อยไปในแง่ของกิจกรรม และความรู้สึกที่ครูรับรู้ เช่น ในแง่ของความมุ่งมั่น จดจ่อกับกิจกรรมการสอนของครู ครูแต่ละคนจะมีความรู้สึกที่แตกต่างกันไปในแต่ละลักษณะของกิจกรรม โดยจะขอสรุปแบ่งตามองค์ประกอบทั้ง 9 ข้อตามหลัก ทฤษฎีความสับสนไหลดังนี้

1. ความมุ่งมั่น ในกิจกรรม ครูส่วนใหญ่จะเกิดความมุ่งมั่นกับกิจกรรมที่รู้สึกว่าได้รับสิ่งสะท้อนกลับมาในแง่ดี และกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะทางศิลปะมากกว่ากิจกรรมที่ใช้ทักษะทางด้านจิตวิทยา หรือการควบคุมบรรยากาศห้องเรียน กล่าวคือ เป็นกิจกรรมประเภทการสอนนักเรียนที่มีความสนใจเป็นพิเศษ หรือการสอนพิเศษ และกิจกรรมอื่นๆ นอกจากการเรียนการสอนโดยทั่วไป
2. การเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมนั้นๆ จะมีความเชื่อมโยงกับความรู้สึกมุ่งมั่น นั่นคือ เมื่อครูเจอกับกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่น กิจกรรมเหล่านั้นจะดึงให้ครูเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งกับ

กิจกรรมได้มากกว่ากิจกรรมที่ไม่ได้กระตุ้นให้ครูเกิดความมุ่งมั่น โดยรวมแล้วคือ กิจกรรมประเภทการสอนพิเศษ หรือสอนนักเรียนกลุ่มที่มีความสนใจในวิชาที่ครูสอน

3. บิดเบือนการรับรู้ตนเอง ครูจะเกิดความรู้สึกนี้ในหลายๆ กรณี ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องเกิดกับกิจกรรมที่ครูเข้าไปมีส่วนร่วม หรือเกิดความสุขสนาน (Enjoy) แต่เกิดขึ้นได้ในกิจกรรมที่ครูเป็นผู้สังเกตการณ์เช่นเดียวกับการบิดเบือนการรับรู้ทางเวลา

4. รู้สึกควบคุมสถานการณ์ที่ตามมาได้ ในข้อนี้ หากมองถึงสิ่งที่เป็นกังวลของครูส่วนใหญ่คือการควบคุมบรรยากาศของห้อง ไม่ใช่การถ่ายทอดทักษะทางด้านศิลปะแต่อย่างใด ซึ่งจะเห็นได้จากกิจกรรมที่ครูมีแนวโน้มจะเกิดความสับสนคือกิจกรรมที่เป็นการสอนพิเศษ ซึ่งเป็นรูปแบบกิจกรรมที่ลดความท้าทายทางด้านการควบคุมบรรยากาศห้องเรียนไป เนื่องจากสิ่งสะท้อนจากผู้เรียนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะไม่ใช่สิ่งสะท้อนที่รบกวนการควบคุมบรรยากาศในห้อง และยังกระตุ้นให้ครูได้ใช้ทักษะทางศิลปะมากขึ้น ความรู้สึกที่ควบคุมสถานการณ์ในกิจกรรมการสอนได้นั้น จึงเป็นความรู้สึกว่า บรรยากาศโดยรวมของห้องเป็นไปอย่างไร มากกว่าความรู้สึกถึงระดับทักษะทางศิลปะหรือความยากง่ายในแง่ของเนื้อหาการเรียนการสอน

5. เลือกรับตอบสนองเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง ข้อนี้จะมีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์การสอน ซึ่งไม่ได้อยู่ในเนื้อหาทฤษฎีของความสับสน โดยที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์การสอนในเรื่องของการเลือกรับสิ่งตอบสนองที่จะทำให้ครูเองสามารถเข้าใจกับความสับสนมากขึ้น

6. กิจกรรมนั้นเป็นรางวัลโดยแท้ ในข้อนี้ ครูส่วนใหญ่ให้ความเห็นในแง่ที่ว่า ปัญหาต่างๆ เป็นความท้าทาย และสามารถแก้ไข เพื่อก้าวข้าม เนื่องจากต้องการสอน หรือทำกิจกรรมต่อไปเท่านั้น ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ตัวรางวัลตอบแทน เช่นเงิน หรือชื่อเสียงอื่นใด แต่ก็มีครูอีกกลุ่มที่มองว่าเป็นเรื่องของหน้าที่ เมื่อเข้ามาเป็นครูแล้ว ถือเป็นความรับผิดชอบที่จะทำกิจกรรมมากกว่าเป็นความต้องการที่แท้จริง

7. กิจกรรมนั้นมีความท้าทาย สำหรับครูผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้ ความท้าทายในการสอนนั้น มาจากการตอบสนองของผู้เรียน ซึ่งเมื่อนำไปเชื่อมโยงกับทักษะที่ใช้ในกิจกรรมการสอนนั้น ทักษะชุดที่มีผลต่อความรู้สึกท้าทายคือ ทักษะการควบคุมบรรยากาศภายในห้อง ซึ่งเป็นจุดที่น่าสนใจที่ว่า ครูส่วนใหญ่กลับมีความรู้สึกสนุกสนานไปกับกิจกรรมการสอนที่ใช้ชุดทักษะทางการถ่ายทอดศิลปะมากกว่าการใช้ทักษะทางด้านการควบคุมบรรยากาศห้องเรียน ซึ่งกล่าวได้ว่า ไม่เป็นไปตามหลักทฤษฎีความสับสนที่เน้นไปที่ความท้าทายที่มากขึ้น แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูรู้สึกท้าทายในกิจกรรมที่มีความมั่นใจว่าตนเองจะทำได้ ไม่ใช่กิจกรรมที่มากขึ้น

8. มีเป้าหมาย เป้าหมายของครูผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้คือความคาดหวังจากนักเรียน กล่าวคือ ครูจะวางนักเรียนที่สอนเป็นเป้าหมาย ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนเอง (ถือว่าเป็นการวางเป้าหมายแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง) ซึ่งจะมีความแตกต่างตามแต่ละกลุ่มผู้เรียน โดยกลุ่มที่เป็น

นักเรียนที่มีความสนใจในวิชาที่ครูสอนมาก หรือกลุ่มที่เรียนพิเศษ ครูส่วนใหญ่จะมีเป้าหมายอื่นๆ เข้ามาร่วมด้วย เช่นการใช้มาตรฐานที่มีความเป็นสากลเข้ามาตัดสิน หรือพิจารณาพัฒนาการของนักเรียนเหล่านี้ ในขณะที่นักเรียนกลุ่มที่สอนในห้องทั่วไป ครูจะมองพัฒนาการ และเน้นให้นักเรียนกลุ่มนี้มีความรู้สึกที่ดีกับวิชาศิลปะเป็นหลัก

9. บิดเบือนการรับรู้เวลา ครูส่วนใหญ่เคยเกิดการบิดเบือนการรับรู้เวลาในกิจกรรมการสอน อย่างไรก็ตาม ครูผู้ให้ข้อมูลยังเคยเกิดการบิดเบือนการรับรู้เวลาในกิจกรรมอื่นๆ เช่นกัน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่เกิดความลื่นไหล หรือความลื่นไหลระดับย่อมก็ได้

ภาวะของความลื่นไหลของครู

คือสิ่งที่เป็ปัจจัย หรือองค์ประกอบที่ทำให้ครูเกิดความลื่นไหล ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดความลื่นไหลในการสอนคือ รูปแบบของกิจกรรมการสอน ซึ่งการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางนั้นมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัจจัยที่ไม่ช่วยให้ครูเข้าสู่ความลื่นไหลในการสอนมากที่สุด ส่วนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น มีแนวโน้มว่าจะเกิดความลื่นไหลมากที่สุด ซึ่งถือได้ว่าเป็นไปตามทฤษฎีความลื่นไหล ที่ให้ความสนใจกับการได้รับสิ่งสะท้อน ซึ่งการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น เป็นรูปแบบการสอนที่กระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์มากกว่าการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง และทำให้ครูได้รับสิ่งสะท้อน (การตอบสนองจากนักเรียน) มากกว่าการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง

ความรู้สึกที่มีต่อการจัดการของโรงเรียน หรือปัจจัยภายนอกนั้น ก็มีผลต่อความลื่นไหลในการสอน อย่างไรก็ตาม จุดนี้มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์การสอนของครูด้วยเช่นกัน เนื่องจากการจัดการของโรงเรียน ครูจะมองเป็นปัจจัยที่ค่อนข้างไกลตัว และจะสนใจจุดที่ตนเองต้องเข้าไปปฏิบัติจริงเป็นหลัก ซึ่งครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อย จะนำความรู้สึกที่มีต่อการจัดการของโรงเรียนที่ตนเองทำงานอยู่เข้ามาเป็นปัจจัยที่ผลักดันตนเองออกจากความรู้สึกที่ดีในการสอน

นอกจากองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ครูผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้ ได้ให้ค่ากับประสบการณ์การสอนว่าเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้สึก โดยเฉพาะการสอนในแต่ละครั้ง โดยครูที่มีประสบการณ์จะสามารถจัดการบรรยากาศในห้องเรียนได้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนที่ใกล้เคียงกัน เช่น กรณีที่นักเรียนไม่สนใจเรียน ครูจะเริ่มจากการเข้าไปพูดคุย ดักเตือน และ ทำโทษ ทั้งนี้ ครูที่มีประสบการณ์จะสามารถตักเตือนนักเรียนที่ส่งผลให้ครูออกห่างจากการเข้าสู่ความลื่นไหลออกจากกลุ่มที่เป็นสิ่งสะท้อนได้ แต่ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า แม้จะรู้สึกได้ว่านักเรียนที่ไม่ให้ความสนใจในการสอนครั้งนั้นๆ จะเป็นสิ่งที่ผลักให้ครูออกห่างจากความลื่นไหล แต่ก็ไม่สามารถตักเตือนเป็นสิ่งสะท้อนของนักเรียนกลุ่มนี้ได้ และสุดท้ายจะกลายเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความท้อ ความเครียด หรือไม่เกิดความลื่นไหลตามมาได้

ซึ่งสิ่งที่จะชีวิตความรู้สึกสมดุล จนเกิดแนวโน้มที่จะเข้าสู่ประสบการณ์ความสิ้นใจ คือความสนใจ ความรู้สึกมั่นใจ และความสนุกสนานในกิจกรรมต่างๆ มากกว่าที่จะเป็นทักษะเชิงประจักษ์ นั่นคือ บางกิจกรรมที่ครูเกิดความสิ้นใจ บางครั้ง เป็นกิจกรรมที่เป็นสิ่งที่มีความท้าทายสูง และครูไม่มีทักษะมากนัก แต่ด้วยความรู้สึกสนใจของครูเอง จะเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ครูเกิดความรู้สึกอยากร่วมกิจกรรมนั้นๆ หรือครูบางคน ก็เกิดความสิ้นใจในกิจกรรมที่ผ่อนคลายมากกว่า ไม่ต้องใช้ทักษะสูง ไม่ได้มีความท้าทายมากนัก แต่ก็สามารถเกิดความสิ้นใจได้

ซึ่งหากมองภาพโดยรวมจะพบว่า ภาวะของความสิ้นใจของครูผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามหลักทฤษฎีความสิ้นใจ นั่นคือการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การได้รับการตอบสนองในการทำกิจกรรม และความรู้สึกถึงระดับของความสมดุล ซึ่งในรายละเอียดที่แตกต่างกัน ก็ทำให้ครูเกิดหรือไม่เกิดความสิ้นใจตามหลักทฤษฎีความสิ้นใจ

ความเชื่อมโยงระหว่างข้อค้นพบและการศึกษาเอกสาร

กิจกรรมการสอนของครู

จากหลักการการจัดการการศึกษา รูปแบบของการจัดการสอนแบ่งได้เป็นหลักๆ 2 รูปแบบ คือการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง และการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งในการเก็บข้อมูลจริงนั้น จะพบว่ายังมีครูบางคนที่มีมุมมองในการจัดการการสอนว่า เป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนไปตามแต่ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาที่สอน ไม่ได้เป็นไปตามรูปแบบการสอนทางทฤษฎีของ ทิศนา (2550) ทั้งหมด

ความสิ้นใจของครูกับทฤษฎีความสิ้นใจ

ตามหลักทฤษฎีความสิ้นใจนั้น ผู้ที่อยู่ในความสิ้นใจจะได้รับรูปแบบประสบการณ์ 9 ประการ ซึ่งจะพบว่าครูบางคนเคยได้รับประสบการณ์ขึ้นทั้งหมดในกิจกรรมรูปแบบเดียวกัน หรือครูบางคนจะเคยได้รับประสบการณ์เพียงบางประสบการณ์ ทั้งนี้ ข้อค้นพบจากงานวิจัยครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นไปตามทฤษฎีความสิ้นใจของ Csikszentmihalyi (1990) เพราะทฤษฎีความสิ้นใจเองไม่ได้กำหนดว่าผู้ที่เกิดความสิ้นใจจะเกิดความรู้สึกทั้ง 9 ประการพร้อมๆ กันในกิจกรรมครั้งใดครั้งหนึ่ง เนื่องจากรูปแบบของความสิ้นใจเอง จะมีการบิดเบือนการรับรู้สิ่งต่างๆ (Csikszentmihalyi, 1997) ที่ทำให้ปัจเจกที่ความสิ้นใจนั้น ไม่สามารถเก็บความรู้สึก หรือประสบการณ์ในขณะที่เกิดความสิ้นใจได้ครบถ้วนทั้งหมด (Moneta, 2012)

ภาวะของการเกิดความสิ้นใจกับทฤษฎีความสิ้นใจ

ภาวะของการเกิดความสิ้นใจหลักๆ แล้วนั้น มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบคือ

1. เข้าไปมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะพบว่า ครูทุกคนได้ทำการสอนด้วยตนเอง และไม่ได้เป็นผู้เฝ้าดูกิจกรรมจากภายนอก อย่างไรก็ตาม การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับกิจกรรม และการมีเป้าหมายนั้น ถือเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบในการเข้าสู่ความสิ้นใจ (Csikszentmihalyi, 1990) ซึ่งครูในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้ มีการตั้งเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือการให้นักเรียนเป็นเป้าหมายในการสอนแต่ละครั้ง ถือเป็นการตั้งเป้าหมายที่ตั้งเป้าปัจจัยอื่นเข้ามาเป็นเป้าหมาย ซึ่งขัดกับหลักการการตื่นรู้อย่างอัตโนมัติ (Autotelic) ที่ Csikszentmihalyi เคยนำมาใช้เป็นหลักการของการเกิดความสิ้นใจ นั่นคือ กิจกรรมที่ทำแล้วมีโอกาสเกิดความสิ้นใจนั้น จะต้องเป็นกิจกรรมที่ปัจเจกเข้าร่วมด้วยความต้องการของตนเอง ไม่ได้ตั้งเป้าหมายเพื่อสิ่งตอบแทนอื่นใด (Bauman, 2012) อย่างไรก็ตาม เมื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลลึกลงไปนั้น จะพบว่า การที่นำเอานักเรียนมาเป็นเป้าหมายในการสอนนั้น สุดท้ายแล้วไม่เพียงแต่การประสบความสำเร็จของผู้เรียนเท่านั้นที่เป็นผลลัพธ์ แต่มีความรู้สึกภาคภูมิใจ และความสุขที่จะเกิดขึ้นในตัวครูผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยเช่นกัน และถึงแม้การนำเอาเป้าหมายภายนอกเข้ามาเป็นตัวตั้งให้ครูทำกิจกรรม แต่การเกิดความสิ้นใจในกิจกรรมที่ถูกดึงดูดด้วยสิ่งเร้าอื่นนั้น สุดท้ายก็อาจเกิดความสิ้นใจระหว่างที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เช่นเดิม หากเกิดความสมดุลระหว่างทักษะ และความท้าทายในกิจกรรม (Carr, 2003)

2. กิจกรรมที่ทำจะต้องได้รับการตอบสนองอย่างทันที ซึ่งสิ่งสะท้อนในกิจกรรมการสอนของครูโดยหลักแล้วคือตัวนักเรียนเอง โดยครูมองว่า นักเรียนเป็นสิ่งที่คอยบอกว่าการสอนในแต่ละครั้งนั้นเป็นอย่างไร เช่น หากนักเรียนโดยรวมมีความสนใจ ตั้งใจเรียน นั้นหมายถึงครูสอนได้ดีพอที่จะดึงดูดความสนใจจากนักเรียนได้ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นไปตามหลักทฤษฎีความสิ้นใจ และครูทุกคนต่างมองนักเรียนเป็นสิ่งสะท้อนในการสอนเหมือนกัน

3. ผู้ทำกิจกรรมจะต้องมีความสมดุลระหว่างทักษะของตนเองกับความท้าทายของกิจกรรมที่ทำ เมื่อมองจากข้อมูลจะพบว่า ครูส่วนใหญ่มองว่าตนเองสามารถเพิ่มระดับทักษะในการถ่ายทอดเชิงวิชาการได้มากขึ้น เมื่อสอนผู้เรียนในกลุ่มที่มีความสนใจในวิชาที่ครูสอนเป็นพิเศษ รวมทั้งจะเพิ่มความใส่ใจ และรู้สึกดีเมื่อได้สอนนักเรียนในกลุ่มนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูมีทักษะเชิงวิชาการที่พร้อมรับกับความท้าทายที่มากขึ้น แต่เมื่อมองถึงความท้าทายทางด้านการจัดการบรรยากาศของห้องเรียนนั้น แม้ครูทุกคนจะมีวิธีการจัดการก็ตาม แต่สุดท้ายจะใช้วิธีการตัดการรับรู้เมื่อความท้าทายในกลุ่มนี้มากเกินไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีครูบางส่วนที่มองว่าทักษะการจัดการบรรยากาศของห้องเรียนที่ตนเองมีอยู่นั้น เมื่อพบกับความท้าทายที่สูงเกินไป จะใช้วิธีการปล่อยความท้าทายนั้นๆ ออกไป และใช้นักเรียนกลุ่มที่ช่วยให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปได้ดีเป็นระดับความท้าทายที่ครูมองเห็น ซึ่งเมื่อมองตามหลักทฤษฎีความสิ้นใจของ Csikszentmihalyi (1990) จะพบว่าครูมีความมั่นใจใน

ทักษะเชิงวิชาการมากกว่าความท้าทายโดยรวม และจะน่าจะเกิดความขาดความสนใจ (Apathy) หรือเบื่อหน่าย (Boredom) แต่จากข้อมูลที่ได้นั้น จะพบว่า ครูเกิดความสิ้นไหวได้ในสถานการณ์แบบนี้ ซึ่งเมื่อมองจากมุมมองของ Schaffer (2013) นั้น จะพบว่าเป็นเรื่องของความรู้สึกสมดูลมากกว่า การตัดสินใจระดับความท้าทายด้วยมุมมองแบบของ Csikszentmihalyi

ทั้งนี้ ความท้าทายทางด้านการจัดการบรรยากาศของห้องเรียนนั้น เป็นไปตามหลักทฤษฎีความสิ้นไหว นั่นคือ จะส่งผลให้ครูที่มีทักษะการจัดการไม่ดีพอเกิดความกังวล (Worry) และความเครียด (Anxiety) ในการทำกิจกรรมได้ ซึ่งมีจุดที่น่าสนใจเล็กน้อยที่ว่า จากหลักทฤษฎีความสิ้นไหวของ Csikszentmihalyi (1997) นั้น จะมีช่วงที่เป็นความตื่นตัว อันเป็นภาวะที่จะส่งผลให้เกิดความสิ้นไหวได้ แต่จากการศึกษาข้อมูลจะพบว่า มีครูเพียง 1 จาก 8 คนเท่านั้น ที่สามารถผลักดันจากภาวะความตื่นตัวในการจัดการบรรยากาศการเรียนของห้อง ให้เข้าไปสู่ความสิ้นไหวได้

ปัญหาในการวิจัย

ปัญหาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือการเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมักจะมองว่าตนเองมีหน้าที่การทำงานที่ไม่สะดวกแก่การให้เวลาเพื่อสัมภาษณ์ จึงมีการปฏิเสธจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมากพอสมควร

ข้อเสนอแนะ

อย่างไรก็ดี ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ครูผู้ให้ข้อมูลส่วนมากและหลักสูตรแกนกลางเอง ต่างก็มุ่งเน้นไปที่การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงอาจจะเป็นจุดที่ทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนได้

จากข้อมูลในงานวิจัยทั้งหมด สามารถนำไปปรับปรุงนำไปใช้ในการสร้างแนวทางและวางรากฐานการจัดการการศึกษาได้ ไม่ว่าจะเป็นแนวทางการคัดเลือกบุคลากรครูที่มีแนวโน้มจะเกิดความสิ้นไหว การจัดการสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและการทำงาน เพื่อผลักดันให้เกิดความสิ้นไหวในการสอนได้ดีขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน และมีแนวโน้มที่จะกระตุ้นให้ครูได้แสดงทักษะหรือพัฒนาทักษะมากขึ้น ยังสามารถส่งผลให้เกิดกับผู้เรียนที่ได้เรียนกับครูที่เกิดความสิ้นไหว อันเป็นการส่งผลต่อความรู้สึกที่ดี ประสบการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่น่าสนใจว่าสามารถส่งผลให้เกิดความสิ้นไหวในการสอนได้ดี นอกจากนั้นไม่เป็นเพียงการพัฒนาบุคลากรเท่า แต่การพัฒนาครูและผู้เรียนที่สืบเนื่องกันนั้น ยังเป็นการวางรากฐานเพื่อพัฒนาสังคมต่อไปได้ในอนาคต

ในงานวิจัยครั้งนี้ ยังพบว่า ในการศึกษาข้อมูลนั้น ยังมีจุดที่ควรศึกษาเพิ่มเติม เช่น การเพิ่มจำนวนประชากรในการศึกษา เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้ยังมีความหลากหลายไม่มากพอ

ในขณะที่ข้อมูลทางด้านรูปแบบการสอนนั้น ครูส่วนใหญ่มองว่าการจัดการการสอนในรูปแบบครูเป็นศูนย์กลางนั้น ง่ายต่อการจัดการการสอน แต่ในแง่ของการเกิดความสับสนในการสอนนั้น ในงานวิจัยครั้งนี้กลับไม่ได้มีแนวโน้มที่ครูจะเกิดความสับสนในการสอนมากตามไปด้วย จึงน่าสนใจว่าความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการการสอนและการสอนเอง มีความเกี่ยวข้องอย่างไร และส่งผลอย่างไรกับการเกิดความสับสนในการสอน

